

Aan:

Gedeputeerde Staten van provincie Overijssel
Tav Voorzitter de heer A.P. Heidema
Postbus 10078
8000 GB ZWOLLE

Onderwerp: Reactie op de concept Energievisie van provincie Overijssel

Geachte heer Heidema,

Op 6 november 2024 heeft u ons de concept Energievisie (kenmerk 2024-030394) toegezonden. In uw brief vraagt u naar onze mening op de concept Energievisie. Daarbij geeft u aan dat tot nu toe vooral is meegedacht vanuit het domein energie, maar dat u in dit geval voor 3 december 2024 een college-brede reactie verwacht. In deze reactie beantwoorden wij de vier vragen die u aan ons heeft gesteld en benoemen wij onze aandachtspunten op de concept Energievisie.

Beantwoording van de vragen uit uw brief

In uw brief vraagt u om de beantwoording van vier vragen:

1. Welke aandachtspunten en mogelijke zorgen vanuit de (lokale) praktijk wilt u ons meegeven op basis van de voorgestelde keuzes?
2. Wat zijn voor u belangrijke randvoorwaarden in het realiseren van de stip op de horizon?
3. Welke rol ziet u voor uzelf bij het bepalen van de vervolgstappen om te komen tot uitvoering?
4. Welke overige opmerkingen, belangen of verwachtingen wilt u met ons delen?

Ad 1) Zorgen vanuit de (lokale) praktijk

In de energievisie wordt voorgesorteerd op een energiesysteem, dat zoveel mogelijk wordt gevoed vanuit duurzame bronnen voor elektra en warmte, die zelf worden opgewekt of ingevoerd. De benodigde mix aan lokale bronnen en technieken krijgt hierin de voorkeur. Uit de energievisie blijkt onvoldoende met welke percentages de verschillende technieken en bronnen bijdragen aan energievraag. Daarnaast gaan onze aandachtspunten en zorgen hierbij gaan uit naar de verdeling van de rollen en bevoegdheden die nodig zijn om deze mix te realiseren.

Ad 2) Belangrijke randvoorwaarden

Wij vinden het van groot belang dat er heldere afspraken worden gemaakt over de rollen en bevoegdheden rondom de realisatie van het energiesysteem van de toekomst. Daarbij vragen we expliciet aandacht voor het 'lokaal eigendom' (lusten en lasten lokaal, betaalbaarheid). Belangrijke randvoorwaarden zijn wat ons betreft het vroegtijdig informeren en betrekken van de samenleving. De energietransitie betekent een grote verandering voor onze inwoners waar maatschappelijke aandacht voor moet zijn met duidelijke systeemkeuzes, zodat inwoners hier op kunnen anticiperen. Gezien de korte reactietermijn kunnen wij hier op dit moment onvoldoende inbreng voor aanleveren. Wij verzoeken u om tot aan de stip op de horizon open te staan voor onze visie hier op.

Ad 3) Rol voor gemeenten

Wij zien onze rol in het maken van heldere afspraken over de rollen en bevoegdheden rondom de realisatie van het energiesysteem van de toekomst. Daarbij vinden wij het van belang dat de samenwerking gestoeld is op betrouwbaar partnerschap en dat afspraken worden nagekomen.

Ad 4) Overige opmerkingen

Wij erkennen dat het energiesysteem van de toekomst veel van overheden, netbeheerders en alle overige maatschappelijke partners en inwoners vraagt. Vroegtijdige communicatie en het duiden van de eigen rol en verantwoordelijkheid is belangrijk binnen dit grootschalige veranderproces. Het moet duidelijk zijn dat samen meer bereikt wordt. En, heldere afspraken en het wederzijds vertrouwen moeten goed geborgd zijn.

Opmerkingen en aandachtspunten op de concept Energievisie

Allereerst onze complimenten over het tot nu toe bereikte resultaat en deze concept Energievisie. Daarbij vragen wij meer duidelijkheid over de volgende aandachtspunten:

Algemeen:

- De energievisie komt mede voort uit de opdracht van netbeheerders om meer duidelijkheid te geven over welke energiebronnen waar benut worden in het energiesysteem van de toekomst. De vraag is of deze energievisie bruikbaar is voor netbeheerders. De keuzes zijn nog onvoldoende concreet en dekkend voor de energievraag. Laat staan dat er voldoende duidelijkheid wordt gegeven op locatieniveau. Wij kunnen ons voorstellen dat netbeheerders hier meer duidelijkheid over wensen.
- De status van de energievisie is nog niet duidelijk. Met name met betrekking tot Provinciale Omgevingsvisie is een verduidelijking noodzakelijk.
- Om invulling te geven aan de energiemix worden duurzame bronnen, technieken en innovaties als mogelijke oplossingen aangedragen. Het is onduidelijk hoe de regie, rollen en verantwoordelijkheden met betrekking tot de realisatie verdeeld zijn. Wij zien graag meer duidelijkheid hierover bij elke inzetbare bron, techniek en innovatie.
- Aangegeven wordt dat de inzet van wind en zon op veld wordt beperkt en dat verdere elektrificatie onvermijdelijk is. Tevens wordt aangegeven dat de ambitie is om zoveel mogelijk zelfvoorzienend te zijn, maar dat import van energie nodig blijft. Om invulling te geven aan verdere elektrificatie staat dus alleen import en de inzet van SMR's ter beschikking. De visie geeft geen duidelijke keuzes en laat de hoeveelheden voor opwek en locaties buiten beschouwing.
- Daarnaast wordt het energiegebruik substantieel beperkt door energiebesparing. Onduidelijk is hoe die besparing tot stand gaat komen en hoe hierop de regie, rollen en verantwoordelijkheden verdeeld zijn.
- De invloed van de keuzes in de energiemix en de gevolgen voor de gemeenten zijn onduidelijk. Denk hierbij aan de keuzes voor energiesturend en de bron- en techniekekeuzes. Wij zien graag per keuze meer duidelijkheid op de mogelijke gevolgen per (groep) gemeente(n). Denk hierbij aan woningbouw, ruimtegebruik, economie, lokaal eigendom, vestigingsmogelijkheden, mobiliteit, etc.
- De visie verstaat 'Import van energie' als import van buiten de provincie Overijssel. Hieruit blijkt onvoldoende dat duurzame import uit Nederland een andere status heeft dan import uit Europa en/of daarbuiten. Dit vraagt om meer duidelijkheid.
- Er worden termen gebruikt als: CO2-neutraal, netneutraal, klimaatneutraal. Deze termen zijn breed te interpreteren. Het is van belang om deze termen nader te duiden.
- Er wordt gekozen om in 2050 niet geheel energieneutraal te zijn. Dat betekent dat Overijssel voor de beschikbaarheid voor voldoende energie afhankelijk blijft van import. Dit brengt een risico met zich mee over leveringszekerheid. Vooral omdat in het buitenland duurzame energie ook een steeds grotere rol gaat spelen met pieken en dalen in de opwek van elektriciteit tot gevolg. Om meer zekerheid te geven over de beschikbaarheid van voldoende energie voor Overijssel roepen wij op om als doelstelling volledige energieneutraliteit op te nemen.

- Aanvullend op bovenstaand punt: In de energievisie wordt ervan uitgegaan dat er in 2050 30% energiebesparing heeft plaatsgevonden. Indien deze besparing niet gerealiseerd wordt, is het energieverbruik groter dan geschetst in de energievisie. In dat geval moet er nog meer energie geïmporteerd worden van buiten Overijssel. Dat betekent een extra risico voor de leveringszekerheid van energie. Dit is een extra reden voor onze oproep om meer energie binnen de provinciegrenzen op te wekken, om zo de leveringszekerheid te vergroten.
- In de visie wordt gesproken over waterstof. Het is onduidelijk of dit groen, grijs, blauw of andere vormen van waterstof betreft. Daar waar in de visie gesproken wordt over waterstof, graag aangeven over welke vorm het gaat.

Bronnen en technieken:

Elektriciteit

- Elektrificatie is onvermijdelijk, maar ook afhankelijk van één energiebron die niet kan voldoen aan de seizoensgebonden energievraag. Wetende dat SMR's op korte termijn geen oplossing zijn, is energieopslag onvermijdelijk. Die energieopslag blijft onderbelicht, en daarnaast blijven ook andere energieopslagmogelijkheden onderbelicht. Graag meer aandacht voor energieopslagmogelijkheden (voor zowel boven als onder de grond) in het algemeen en gedetailleerde aandacht voor de onvermijdelijke energieopslag voor de elektrificatie.
- Als zon- en windenergie zoveel mogelijk wordt beperkt, dan houdt dat automatisch in dat de elektrificatie hoofdzakelijk ingevuld gaat worden met import en SMR's. Omdat dit een substantieel deel van de energievraag betreft, lijkt die keuze nu al bepaald. Dat blijkt echter niet uit de tekst, terwijl die keuze nu al lijkt bepaald. Het is beter om de keuzes expliciet te benoemen.

Besparing

- Het beoogde ontwikkelpad over energiebesparing ontbreekt in hoofdstuk 5.

Warmte

- Binnen het ontwikkelpad voor warmte ontbreekt de route voor de maatschappelijke gedragenheid rondom warmtenetten. De warmtenetten zijn ook nodig om tot realisatie te komen in zowel stedelijke als landelijke gebieden.

Biogas

- In het ontwikkelpad voor Biogas wordt bij grootschalige mestvergisting gesproken over de term 'mestfabrieken'. Deze term is misleidend en suggestief. We adviseren om deze term te vermijden.
- Biogas wordt gezien als belangrijke bron. Echter is de continuïteit landelijk nog niet gegarandeerd. Die garantie is wel nodig om deze potentie ook te oogsten en te behouden. We zien in de visie graag terug welke acties daarvoor nodig zijn en hoe die passen in het ontwikkelpad.

Groene waterstof

- Waterstof als oplossing voor gebouwde omgeving wordt niet benoemd. Bij voldoende waterstofaanbod t/m 2050 kan deze oplossing naast lokale opwek voor de gebouwde omgeving ook een optie zijn als transitieoplossing.
- Vlak over de grens in Duitsland ligt een waterstofinfrastructuur. Graag de verbinding leggen met deze infrastructuur en aangeven welke kansen hieruit voortkomen.

Geothermie

- Het ontwikkelpad rondom geothermie ontbreekt in hoofdstuk 5. Het is van belang om dit op te nemen.

SMR

Zoals bij elektriciteit reeds geschetst lijkt de keuze voor SMR's reeds bepaald of onomkeerbaar als keuze in de ambitie van de energievisie na 2030.

- Graag meer duiding op de inzet van SMR's en de hoeveelheden voor opwek en locaties in het bijzonder.
- SMR's ontbreken in het ontwikkelpad in hoofdstuk 5. Dit moet worden opgenomen, zeker als hiervoor wordt gekozen.

Opslag

- Het ontwikkelpad voor energieopslag (zowel boven als onder de grond) ontbreekt.

Bijlagen

Bijlage 4:

- Figuren 1 en 2 zijn volgens de tekst conceptueel bedoeld, maar suggereren wel locatiekeuzen voor de verschillende vormen van duurzame opwek. De term 'conceptueel' roept al vragen op, omdat het hier een concept energievisie betreft. Daarnaast zal er meer aandacht aan het indicatieve karakter van deze locaties moeten worden geschonken. Zowel tekstueel als in de plaatjes zelf.

Tot slot

Wij wensen u veel succes bij het verwerken van de hierboven genoemde aandachtspunten en zien de definitieve versie van de Energievisie met belangstelling tegemoet.

Wij verzoeken u om aan te geven welke aandachtspunten u meeneemt in de definitieve versie, en te verduidelijken welke punten u niet meeneemt. Dit geeft ons de kans om bij onze raad in beeld te brengen wat er met de aandachtspunten is gedaan en waar wij ons als gemeente op kunnen voorbereiden,

Met vriendelijke groet,

[ondertekening College van B&W Dinkelland]